

Vegtrafikkentralene i Statens vegvesen

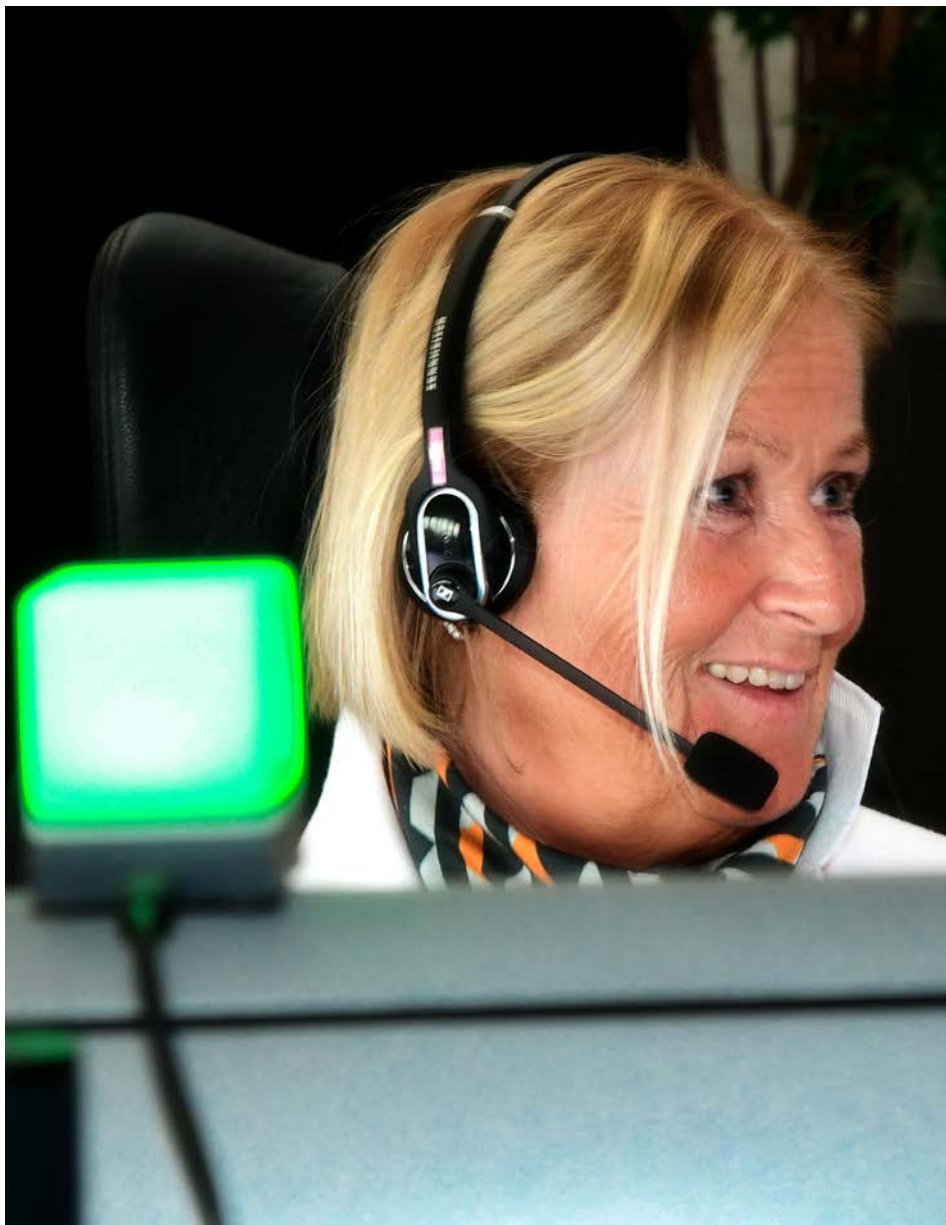
Hvem vi er og hva vi gjør

Vegtrafikksentralene er Statens vegvesens operative enheter, som er sentrale for å ivareta trafikkberedskapen. Foto fra VTS sør: Ole Christian Leerstang

Innledning	3
1. Om Vegtrafikksentralene	4
1.1 Trafikkberedskap for riksveger og fylkesveger	4
1.2 Organisering	4
1.3 Kompetanse	5
1.4 Mål	6
2. Oppgaver	7
2.1 Oversikt over VTS sine oppgaver	8
2.2 Slik prioriteres oppgavene ved stor pågang	8
2.3 Eksempel på håndtering av en tunnelhendelse	9
3. Slik utføres oppgavene	10
3.1 Overvåke og oppdage	10
3.2 Verifisere hendelser	11
3.3 Iverksette tiltak	11
3.4 Trafikkinformasjon	12
4. Ansvar og roller	13
5. Beredskap	14
5.1 Beredskapsplaner og øvelser	14
5.2 Hva gjør VTS når det er etablert beredskapsledelse hos vegeier?	14
6. Nye trafikkstyringsanlegg	15
6.1 Testing av anlegg	15
7. Styrende dokumenter	16
Ordforklaring	17

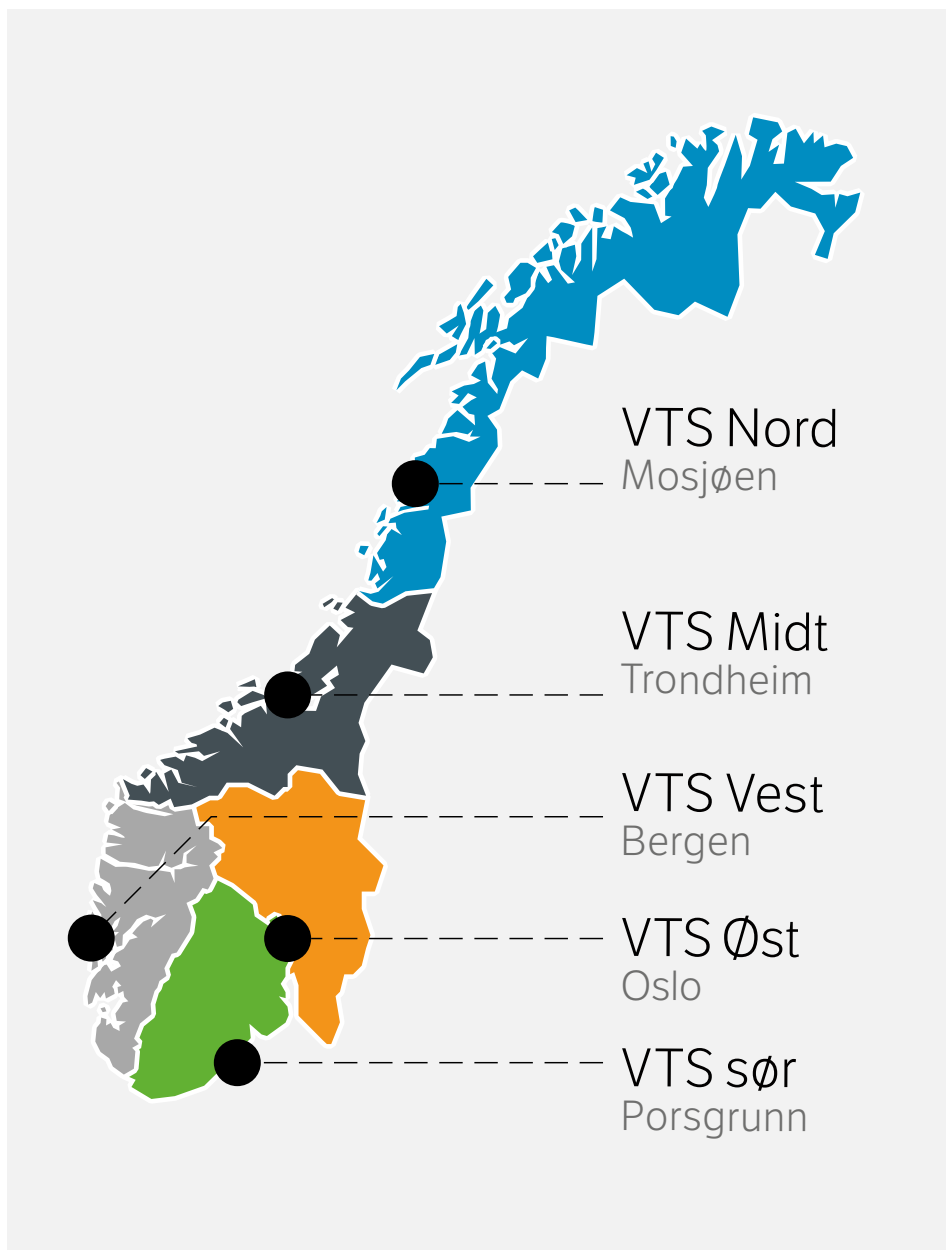
Vegtrafikksentralen er åpen døgnet rundt, året rundt. Foto: Knut Opeide

Innledning

Statens vegvesen har nasjonalt koordineringsansvar for beredskap og samfunnsikkerhet for offentlig veg.

Vegtrafikksentralene (VTS) er Statens vegvesen sin operative 24/7-enhet for trafikkberedskap. De har som oppgave å overvåke og styre vegtrafikken for alle vegeiere, varsle om hendelser og informere om veg- og trafikkforhold.

Dokumentet beskriver Vegtrafikksentralenes oppgaver, prioriteringer, tjenester og hvordan vi samhandler med andre aktører. Målgruppen for dokumentet er Statens vegvesen internt, andre vegeiere som fylkeskommunene, Nye veier, kommuner og øvrige samarbeidspartnere som nødetater, entreprenører, media, bilbergere etc.

1. Om Vegtrafikksentralene

1.1 Trafikkberedskap for riksveger og fylkesveger

Vegtrafikksentralene er Statens vegvesens operative enheter, som er sentrale for å ivareta trafikkberedskapen. Vi har en samfunnskritisk funksjon ved å proaktivt bidra til et trafiksikkert og framkommelig vegnett.

Sentrale oppgaver for VTS:

- Overvåkning
- Hendelseshåndtering
- Trafikkinformasjon

Figur: Vi passer på helheten. VTS overvåker statlige og fylkeskommunale vegger for vegeiere/vegforvaltere i Statens vegvesen, fylkeskommuner, Nye veier og OPS-selskaper. I Statens vegvesen har Divisjon drift og vedlikehold rollen som vegeier.

1.2 Organisering

Det er fem Vegtrafikksentraler i Norge, og vi betjener hvert vårt geografiske område. Fra 1.1.2020 er vi organisert i avdeling Trafikkstyring og beredskap i divisjon Transport og Samfunn. Med organisering i samme enhet ser vi store muligheter for å utvikle VTS-tjenesten.

1.3 Kompetanse

Vegtrafikksentralene har bred kompetanse innenfor sitt ansvarsområde. Dette omfatter blant annet beredskap, operativ ledelse og administrasjon samt teknisk innenfor trafikkstyringssystemer.

Autoriserte trafikkoperatører

De fem VTS-ene er bemannet med godt kvalifiserte trafikkoperatører som jobber turnus 24/7/365. En trafikkoperatør må holde hodet kaldt i stressituasjoner og håndtere mange operative oppgaver samtidig.

Trafikkoperatørstudiet er et internt opplæringsprogram for trafikkoperatører. Der inngår opplæring i rutiner og systemer, og fagområder som drift, vedlikehold, klima, skred, flom, mottak av nødsamtaler, førstehjelp, stressmestring, tunnelstyring, brann, ITS, trafikkteknikk, språk, media og kommunikasjon. Bestått teoretisk og praktisk eksamen gir autorisasjon etter ca. to år.

Utnytte kapasitet på tvers

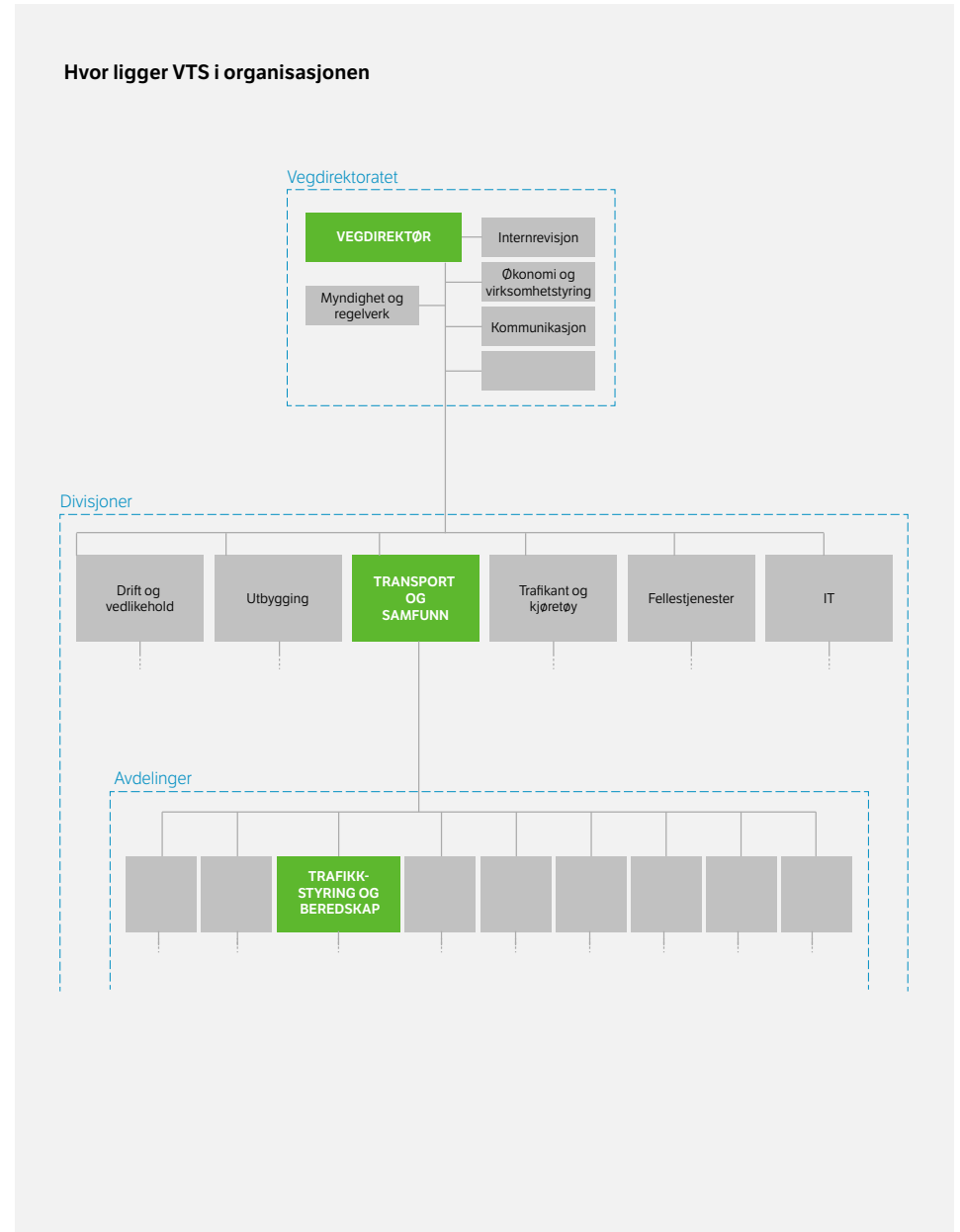
Ved stor pågang på en VTS, kan telefoner bli overført og besvares hos en annen VTS. De kan loggføre og svare på trafikkspørsmål.

Operatører trenger kompetanse om det lokale vegnettet, beredskapsplaner og samarbeidspartnere for å håndtere hendelser. En vegtrafikksentral har ikke teknisk mulighet til å styre installasjoner i en tunnel som ligger utenfor eget forvaltningsområde.

Øvrige funksjoner på VTS

VTS-ene har staber som ivaretar følgende funksjoner:

- Ledelse
- Opplæring, kompetanseutvikling og øvelser
- Beredskapsplaner og rutiner
- Kontakt med veieiere og andre samarbeidspartnere
- Teknisk drift, vedlikehold og utvikling
- Implementering av tunneler/anlegg i VTS sine styringssystemer

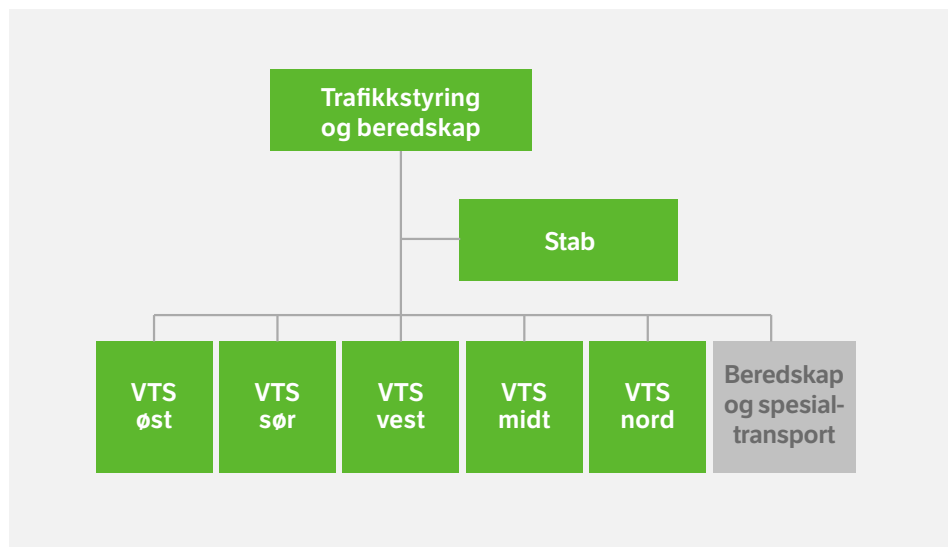

Felles funksjoner i avdeling Trafikkstyring og beredskap

Felles overordna oppgaver blir ivaretatt av avdelingsleder og hans stab.

- Avtaler med vegeiere og overordnet samarbeid hovedinteressenter
- Systemeieransvar for Vegloggen, VTS Telefoni, trafikkmeldinger på nett, trafikkstyringssystemer (scada).
- Fag og forvaltningsansvar for Vegmeldingstjenesten, Trafikkberedskap, Trafikkstyringssystemer på veg, Nødnett, Trafikkoperatørstudiet
- Prosesseierskap for VTS-prosessene i kvalitetssystemet
- Utviklingsprosjekter hvorav det største er prosjekt VTS 2020. Målet er bedre samordning og standardisering av VTS-tjenesten, utvikling av nasjonale standarder for trafikkstyring, og etablere en dataløsning for hendelseshåndtering
- Prosessgrensesnitt/funksjonsbeskrivelser trafikkstyringsanlegg
- Felles administrative -og operative rutiner/samordning

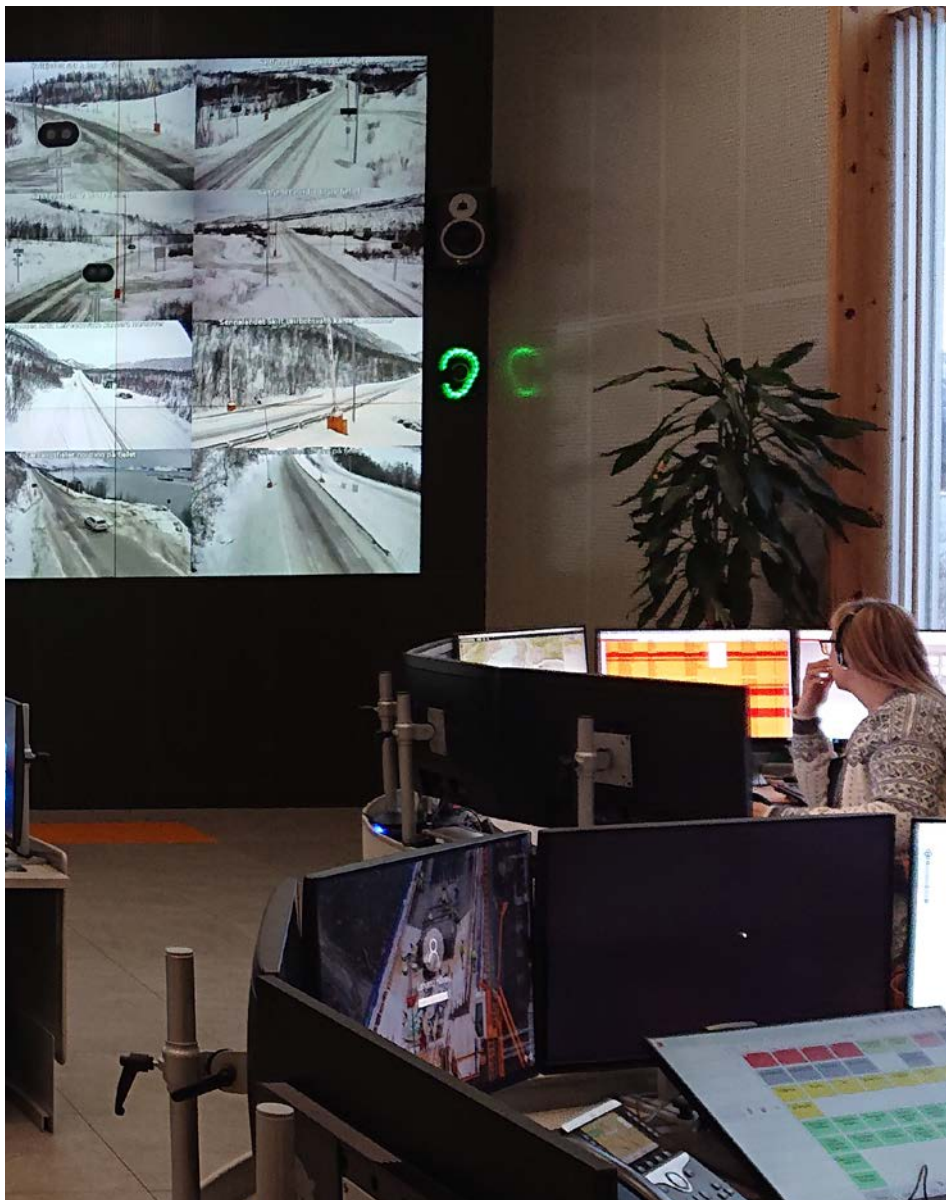

1.4 Mål

VTS har som mål å gi trafikanter en forutsigbar og trygg reise. Vi yter viktige leveranser for at Statens vegvesen skal nå sine overordna mål definert i Nasjonal Transportplan 2022-2033.

Slik bidrar VTS til å nå mål definert i NTP 2022-2033

- Enklere reisehverdag og økt konkurransevne for næringslivet**
 - Oppdatert trafikkinformasjon for å gi forutsigbar reise.
 - Bidra til høg opptid på vegnettet ved å håndtere hendelser effektivt og riktig.
 - Være proaktiv for å forebygge eller forutse hendelser og omfang av hendelser.
- Mer for pengene**
 - Effektive systemer for å håndtere vekst i antall overvåkningsobjekter og hendelser uten tilsvarende økning i bemanning.
 - Effektiv vegtransport gjennom trafikkstyring og trafikkinformasjon.
- Effektiv bruk av ny teknologi**
 - Ta i bruk ITS og ny teknologi for bedre sikkerhet og informasjonsformidling.
- Nullvisjon for drepte og hardt skadde**
 - Informere trafikanter om føreforhold, farer og forventna reisetid.
 - Begrense skadeomfang med trafikkstyring og godt samarbeid med nødnetter.
 - Varsle drift raskt og riktig om skader på veg.
- Bidra til oppfylling av Norges klima- og miljømål**
 - Effektiv trafikkavvikling gjennom styring og trafikkinformasjon.

Uværsdager vinters tid kan føre til mange stengte veger og stort trykk på Vegtrafikksentralen i Mosjøen. Når det er så ekstreme forhold prioriteres kontakt med nødetater og mannskaper som er ute å jobber på vegene. Foto: Anita Lillevik.

2. Oppgaver

Vegtrafikksentralene (VTS) har som oppgave å overvåke og styre vegtrafikken for all offentlig veg, varsle om hendelser og informere om status på vegnettet.

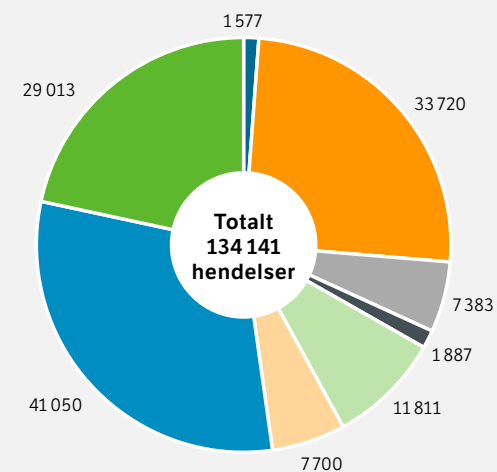
En **hendelse** på VTS defineres som “en hendelse eller situasjon på eller langs vegen, som påvirker trafikkavviklingen og som kan medføre forsinkelser eller en forhøyet ulykkesrisiko” (Kilde: R611 Trafikkberedskap).

Loggføring og dokumentasjon

VTS dokumenterer alle hendelser i et loggsystem. Vegeier får tilgang til rapporter fra loggen for sine veger. Loggene brukes blant annet i kontraktsoppfølging av driftskontrakter for veg og elektro, og ved evaluering av alvorlige hendelser.

Hendelser 2019

- Ferge
- Hindring
kjøretøystans, gjenstander,
døde dyr, stein, skred, flom
- Interne beskjeder
- Stengt/kolonnekjøring
- Teknisk utstyr
- Trafikkuhell
- Vedlikeholdsbehov
brøyting, strøing, støv, hull,
skade på veg og utstyr
- Vegarbeid

Figur: Vegtrafikksentralene loggfører over 130 000 hendelser per år. (Vegloggen, tall fra 2019).

2.1 Oversikt over VTS sine oppgaver

1. Overvåke og oppdage forhold som kan medføre behov for tiltak

Overvåking av vegnettet for å ivareta trafiksikkerhet og framkommelighet. Dette omfatter vegtrafikken og vegens nærmeste omgivelser.

Mottak av sikkerhetskritiske alarmer fra tunneler og trafikkstyringsanlegg

Motta samtaler fra SOS-telefoner fra tunnel

Motta informasjon om planlagte og uforutsette hendelser

- Fra politi og redningsetater
- Fra vegeiere/entreprenører/fergeselskap
- Fra andre samarbeidspartnere, f. eks media, bilbergere
- Fra publikum

2. Verifisere hendelsen

Sjekke kamera og annet overvåkningsutstyr

Kontakt med politi, entreprenør, vegeier eller andre samarbeidspartnere

3. Iverksette tiltak

Trafikkstyring

- Stenging og styring av tunneler, bruer og veger for å ivareta trafiksikkerhet ved hjelp av bommer, variable skilt mm.
- Varsling av trafikanter i tunnel med radiomelding og høyttalere
- Trafikkregulering ved hjelp av skilt, fartsgrenser, feltstenging, omkjøringsvisning

Varsle, informere og samhandle med

- Politi 112, brannvesen 110 og AMK 113
- Drifts- og elektroentreprenør, og byggherre
- Ledelse vegeiere og andre i henhold til varslingsmatrise
- Bilbergere, fergeselskap med flere.

4. Dele trafikkinformasjon

- Vegvesen.no/trafikk = 175.no
- Twitter
- Opplysningstavler, VMS-skilt
- Kontakt med media
- Svartjeneste på telefon 175

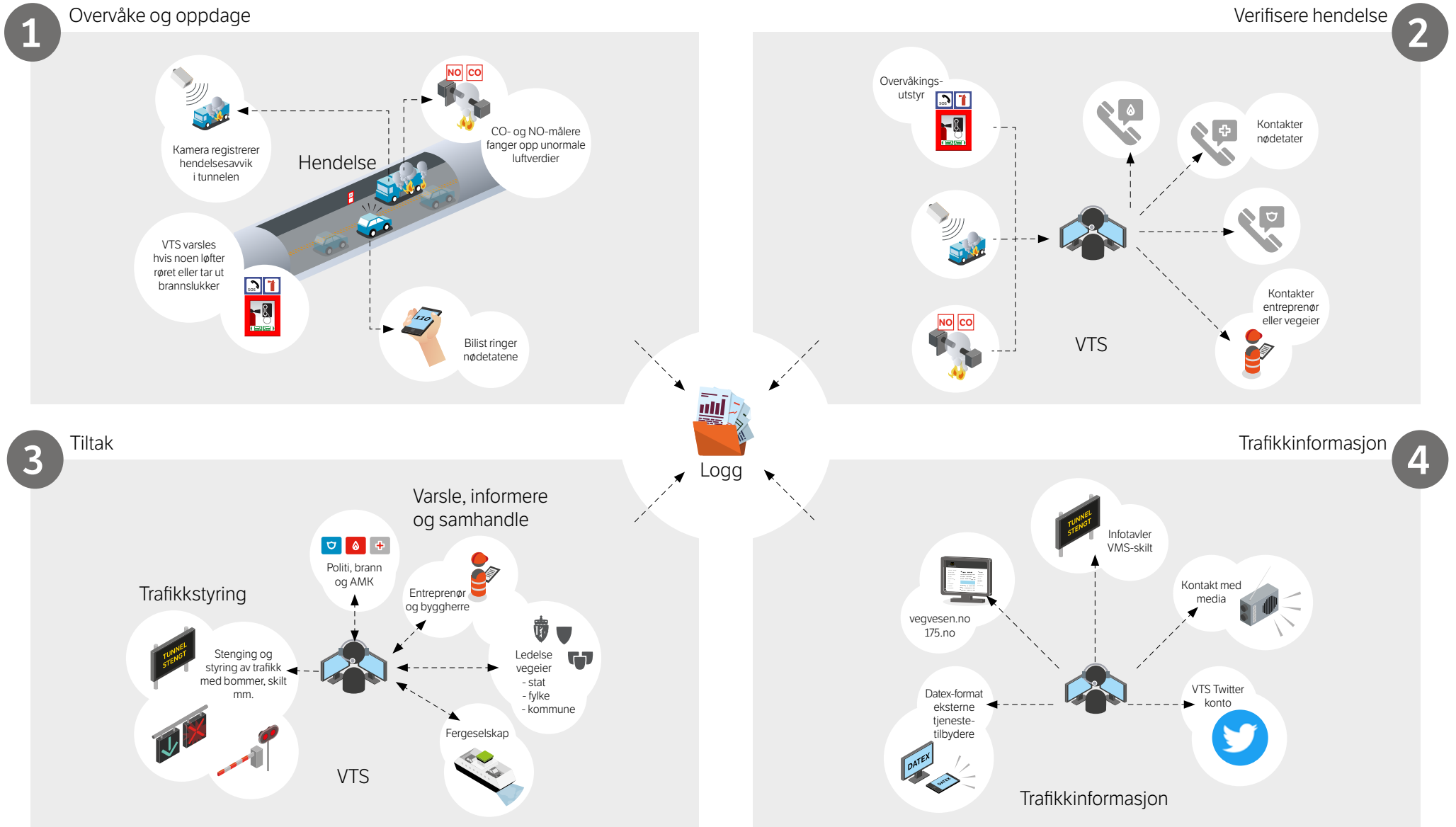
2.2 Slik prioriteres oppgavene ved stor pågang

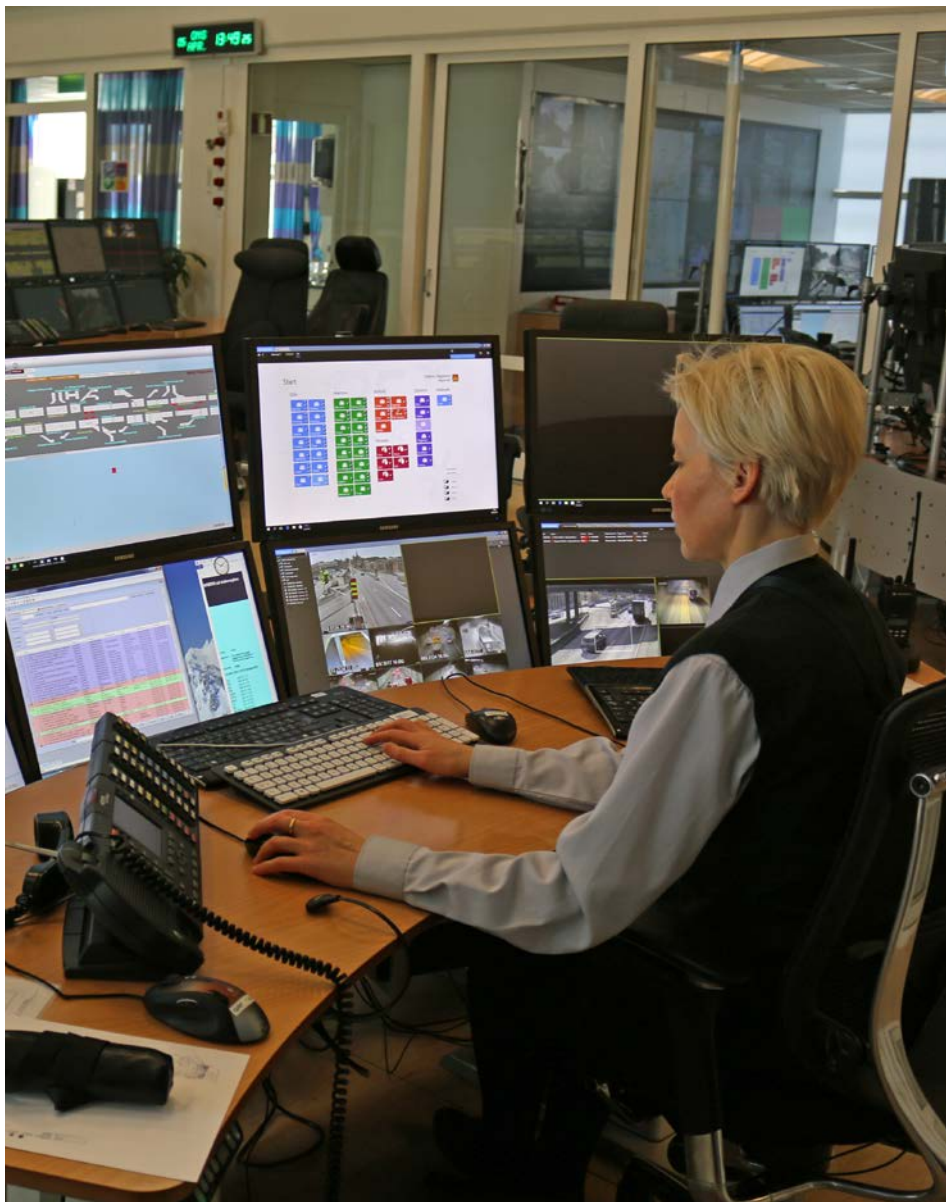
Det kan være travelt på VTS når det er uvær, dårlig føre, ved trafikkproblemer og når det skjer alvorlige hendelser. I perioder med stor arbeidsbelastning har vi følgende prioritering av våre arbeidsoppgaver:

1. **Oppgaver for å sikre liv, helse og miljø skal gjøres umiddelbart.**
2. **Oppgaver for å sikre framkommelighet og materielle verdier skal gjøres så raskt som mulig.**
3. **Oppgaver som ikke er tidskritiske i forhold til de overnevnte utføres deretter.**

Denne føringen betyr at mindre viktige oppgaver kan bli prioritert bort i hektiske perioder.

2.3 Eksempel på håndtering av en tunnelhendelse

En trafikkooperatør må være rolig og handlekraftig i krevende situasjoner. Det trengs cirka 7 årsverk for å bemanne en arbeidsstasjon i kontrollrommet døgnet rundt. Foto fra VTS Øst: Åsmund Møller Johansen.

3. Slik utføres oppgavene

3.1 Overvåke og oppdage

VTS skal overvåke og oppdage veg- og trafikforhold som kan medføre behov for tiltak. I det ligger at vi etterstreber å være proaktive for å unngå hendelser på vegnettet.

Tunnelsikkerhet

VTS har en spesiell oppgave med å ivareta trafikksikkerheten i vegtunnelene i Norge. I henhold til tunnelsikkerhetsforskriften er alle undersjøiske tunneler og tunneler med lengde over 500 meter definert som særskilte brannobjekter, og skal være knyttet opp mot en kontrollsentral. I disse tunnelene har VTS overvåkning og styring av sikkerhetsutrustning. Dette omfatter å overvåke alarmer fra disse systemene for å oppdage trafikkhendelser eller feil på sikkerhetsutstyr.

Det er store ulikheter mellom tunneler i mengde og type sikkerhetsutstyr. For VTS er det langt større muligheter for å ivareta trafikksikkerheten når tunneler er utstyrt med automatisk hendelsesdeteksjon (AID) og kamera.

VTS overvåker – nøkkeltall 2019

VTS overvåker, nøkkeltall 2019 Illustrasjon: Visuell kommunikasjon

Disse systemene brukes for å overvåke

- Trafikkstyringsystemer (scadasystem) der vi overvåker alarmer og kan styre blant annet bomber, skilt og ventilasjon
- Kamera (ITV) og automatisk hendelsesdeteksjon (AID) i de mest risikoutsatte tunnelene
- SOS-telefoner – mottak av nødtelefoner

Det pågår jevnlig vedlikehold og testing av disse systemene. VTS bistår i testing både med nattstenging av tunneler, og å motta testsamtaler og testalarmer.

Motta informasjon om hendelser

Vårt mål er at de som ringer oss får et positivt møte med Statens vegvesen og VTS gjennom høflig opptreden og profesjonell service. VTS har et felles, oversiktlig telefonisystem hvor vi prioriterer samtaler etter viktighet. Vi mottok 660 000 samtaler i 2019, 35 000 av disse var fra politiet.

3.2 Verifisere hendelser

En trafikkoperatør må vurdere om en innmeldt hendelse er reell. Til dette brukes for eksempel kamera, overvåkningsutstyr, samtaler med innringere, politi, entreprenør eller nettsøk. VTS publiserer ikke trafikkmeldinger før en hendelse er verifisert.

3.3 Iverksette tiltak

Trafikkstyring

En av de viktigste oppgavene for VTS-ene er å sørge for god trafiksikkerhet. Dette gjøres gjennom god og riktig trafikkstyring.

Ved en tunnelbrann skal VTS styre tunnelens sikkerhetsutrustning og ha oversikt over situasjonen. Det viktigste er å stenge tunnel og varsle trafikanter, og på den måten begrense skade, unngå følgeulykker og bidra til selvredning.

På høyt trafikkerte veger og tunneler er trafikkstyringsanlegg knyttet til VTS.

I dette ligger:

- Stenging og regulering av kjørefeltbruk
- Stenging av veg med etablering av omkjøringsvisning
- Tovegsregulering i ett løp på flerfeltsveger
- Nedskilting av fart ved bruk av variable fartsgrenser
- Tilfartskontroll og køvarsling

Hvordan prioriteres telefonsamtaler

Prioritet VTS telefoni	Andel samtaler 2019
1 SOS-telefoner fra tunneler, nødteater	10 %
2 Drifts- og elektroentreprenører, byggeledere drift, ferjeselskaper	32 %
3 Media, ansatte, vegeiere, utbyggere, samarbeidspartnere	36 %
4 Telefon 175 tips & spørsmål	22 %

Varsling og samhandling

Drift og vedlikehold av vegnettet utføres av driftsentreprentører og elektroentreprentører som har avtale med vegeier. VTS har oppdaterte oversikter med kontaktinformasjon om entreprentører, byggherreorganisasjon, ledelse og andre ressurser for å håndtere hendelser på og langs veg hele døgnet.

VTS har en varslingsmatrise hvor de vanligste hendelsene er kategorisert etter alvorlighetsgrad. Den beskriver hvilke roller og funksjoner som skal varsles ved ulike typer hendelser. Entreprenørene og politiet er de vi oftest varsler og samhandler med. Ved mer alvorlige hendelser varsles i tillegg andre nødetater, byggherre, og ved de alvorligste også ledelse hos vegeier og Statens vegvesen.

Samarbeid og samhandling med nødetatenes operasjonssentraler står sentralt i hendelseshåndteringen.

Det ble i 2016 vedtatt bruk av Nødnett for sikker kommunikasjon mot brøytemannskap som ferdes på utsatte fjelloverganger der annet samband ikke har dekning. I senere tid har bruken av Nødnett økt, der spesielt kommunikasjon med nødetater i både øvelser og skarpe situasjoner har vist seg å være svært hensiktsmessig.

3.4 Trafikkinformasjon

Statens vegvesen har ansvar for trafikkinformasjon for offentlig veg. Forutsigbar reisetid er viktig for brukerne våre, både publikum og næringstransport. Målet er at Statens vegvesen skal ha full oversikt over tilstanden på vegnettet, og at våre trafikkmeldinger er pålitelige og oppdatert i sanntid i våre kanaler.

Dette er åpne data som er tilgjengelig for eksterne tjenestetilbydere via Datex, en europeisk standard for utveksling av trafikkinformasjon.

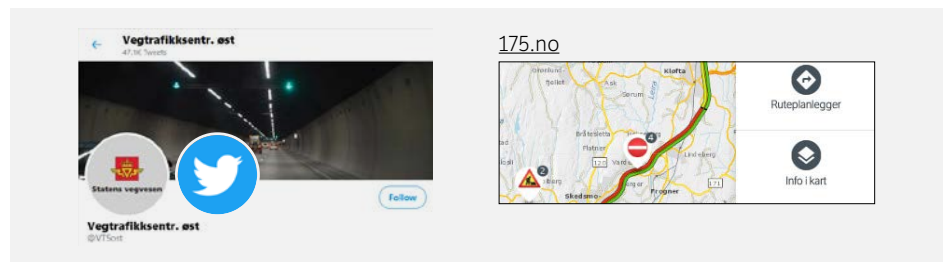
Trafikkmeldinger gir en enklere reisehverdag. De gir grunnlag for å velge alternative reisemåter, avreisetider, og at kjøretøyet er riktig skodd for føret. Meldinger kan hindre at trafikanter kjører inn i farer.

Hold deg oppdatert FØR kjøreturen

- Trafikkinformasjon på vegvesen.no/trafikk eller 175.no
- Radio
- Nettaviser
- Webkamera på 175.no
- Twitter @VTSnord, @VTSost, @VTSmidt, @VTSvest og @VTSsor
- Navigasjonstjenester på nett/app
- Navigasjonsenhet i bil
- Svartjeneste på telefon 175

Hold deg oppdatert UNDER kjøreturen

- Radio
- Radio med Traffic announcement (TA-funksjon) aktivert
- Navigasjonsenhet i bil
- Informasjonstavler langs veg (VMS)

Kontakt med media

Radio og nettaviser er viktige kanaler for trafikkinformasjon til publikum. VTS har tett kontakt med media, og media bruker våre nettsider og twittermeldinger som kilde for redaksjonelt stoff.

Trafikkinformasjon er definert som en del av NRKs beredskapsansvar. Vi varsler NRK Trafikk om meldinger med stor konsekvens for trafikantene. NRK kan sende ut Traffic Announcement (TA-meldinger) som bryter inn i alle DAB-kanaler hvis TA-funksjon er aktivert på din radio. VTS uttaler seg kun om trafikk, framkommelighet og omkjøringsmuligheter. Ved andre spørsmål henviser VTS til politi, vegeier eller kommunikasjonsmedarbeidere.

Trafikkmeldinger om planlagt arbeid

VTS behandler godkjente arbeidsvarslingsplaner, og legger ut trafikkmeldinger om alt planlagt arbeid som påvirker trafikkavviklingen. Arbeid som ikke påvirker trafikken, vil bli loggført slik at VTS har en overordnet oversikt over alt arbeid både på og nær veg.

Vegeierne har ansvar for vedlikehold av utstyr langs veg. VTS bistår med stenging av tunneler og testing av sikkerhetsutstyr. Foto: Knut Opeide

4. Ansvar og roller

Vegtrafikksentralene (VTS) har som oppgave å overvåke og styre vegtrafikken for all offentlig veg, varsle om hendelser og informere om status på vegnettet. VTS sine oppgaver omfatter både normalsituasjonen, avvikssituasjoner og uønskede hendelser, samt planlagte og akutte situasjoner.

Trafikkregulering under hendelser

Politiet har det overordnede ansvaret for trafikkregulering når hendelser oppstår. Både vegeiere og politiet har myndighet til å stenge en veg og omdirigere trafikken dersom dette er nødvendig i forbindelse med en hendelse.

Vegtrafikksentralen har gjennom fattet vedtak, delegert myndighet fra vegeiere til å iverksette trafikkregulering i tunneler og på enkelte motorveganlegg. Dette er beskrevet av vegeierne i beredskapsplaner og trafikkstyringsplaner. VTS skal være involvert i utarbeidelsen av disse planene.

Vegeierne har ansvar for utstyr langs veg

De ulike vegeiere har det totale sikkerhetsmessige, tekniske og økonomiske ansvar for utstyr og innretninger, på og langs veger i trafikkstyringsanlegg som vegeier eier. De har også ansvar for å drifte og vedlikeholde dette utstyret, fram til avtalt grensesnitt med VTS.

VTS har ansvar for egne systemer

VTS har på sin side ansvar for å ivareta informasjonssikkerhet, sikring av fagsystemer og intern kommunikasjonsinfrastruktur. Disse forhold er regulert gjennom avtaler med de ulike vegeierne. I tillegg har VTS ansvar for sikring av VTS-lokasjon og de innretninger som står der.

Vegtrafikksentralene er i beredskap for å håndtere trafikkrelaterte alarmer, og gjøre en innsats ved tunnelbranner og andre alvorlige hendelser. Vi kan begrense skadeområdet gjennom trafikkstyring, trafikkinformasjon og samarbeid med nødetater. Foto: Marlene Landbakk

5. Beredskap

Den enkelte vegtrafikksentral skal være dimensjonert for å kunne håndtere hendelser innenfor sitt geografiske ansvarsområde. Dette omfatter også å ha kapasitet til å håndtere flere samtidige hendelser.

5.1 Beredskapsplaner og øvelser

Beredskapsplaner på ulike nivåer og innen ulike fagområder inngår i grunnlaget for å forebygge og håndtere uforutsette hendelser på vegnettet.

- Overordna trafikkberedskap
- Trafikkberedskapsplaner med beskrivelse av stengningslenker og omkjøringsruter
- Beredskapsplaner for tunneler
- Beredskapsplaner for naturfare, værutsatte strekninger, bruer, ferjekaier.

Beredskapsplaner for tunneler

Alle tunneler over 500 meter har sin egen beredskapsplan. Vegeier sørger for at VTS har de nødvendige beredskapsplaner med beskrivelse av hvordan VTS skal håndtere ulike typer hendelser. Det er et stort volum, over 600 planer, og det er en fordel at de er mest mulig standardisert.

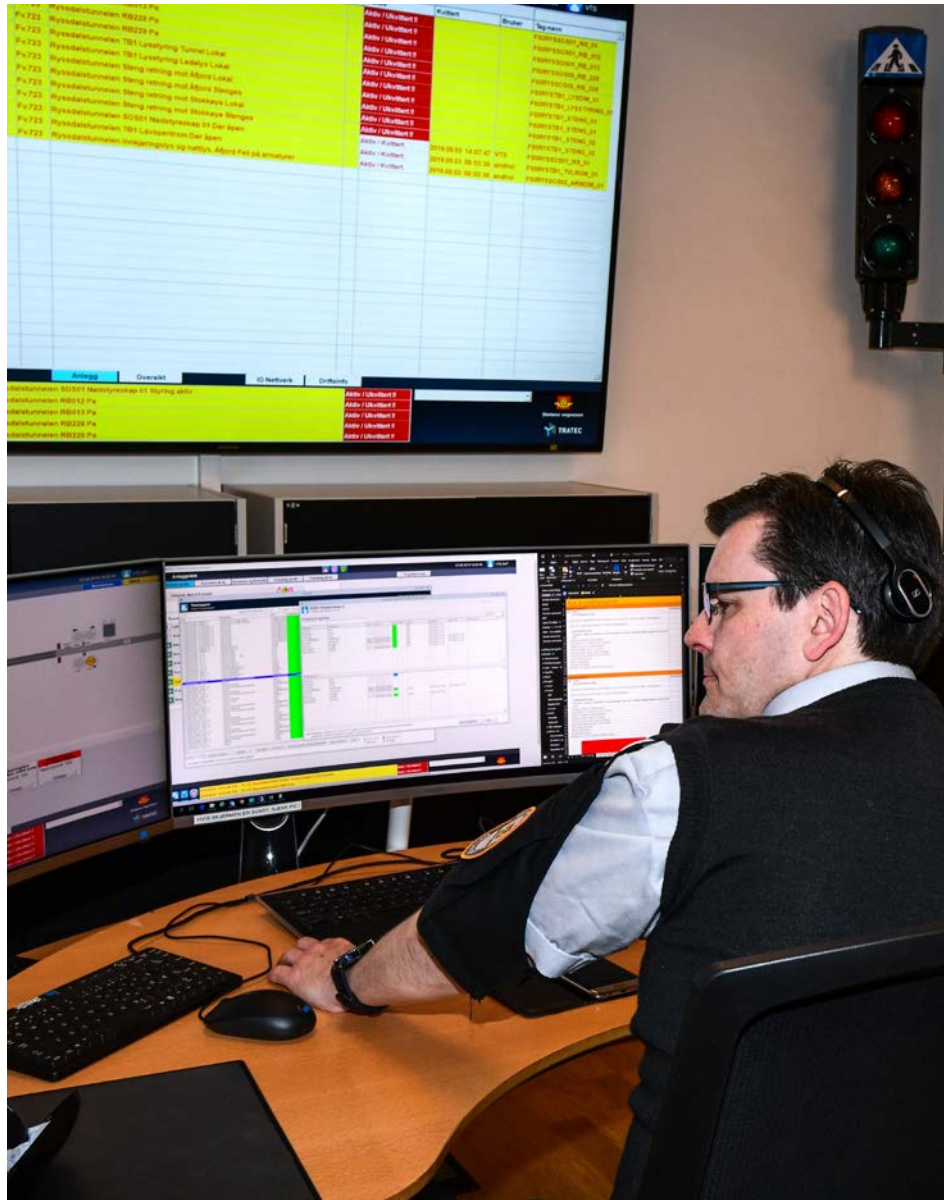
Øvelser

Vegeier involverer VTS i planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser i tunnel. VTS skal i øvelsesarbeidet få mulighet til å øve på våre oppgaver og samhandling med nødetater.

5.2 Hva gjør VTS når det er etablert beredskapsledelse hos vegeier?

Alle hendelser håndteres så langt det er forsvarlig i og av linjeorganisasjon. Hvis vegeier etablerer beredskapsledelse:

- VTS vurderer bemanningsnivå og utnevner kontaktperson mellom VTS og beredskapsledelse/kriseledelse.
- VTS fortsetter å håndtere hendelsen, gi sanntids trafikkinformasjon og er kontaktpunkt mellom vegeier, og politiets operasjonssentral og andre redningsinstanser.

For VTS-ene er det viktig at de er trafikkstyringsanleggene er standardisert, og at de faktisk virker. En operatør ved VTS midt bistår her med SAT-testing. Foto: Knut Opeide

6. Nye trafikkstyringsanlegg

Vi ønsker å oppnå en mest mulig problemfri testing og iverksettelse av nye anlegg slik at brukerne får tilgang til et trafiksikkert og effektivt vegsystem med maksimal oppetid. Roller, ansvar, tekniske krav og grensesnitt er beskrevet i avtaler med vegeierne.

De store investeringene i trafikkstyrings- og sikkerhetsutstyr på vegnettet medfører økt aktivitet for staber på VTS-ene, og i kontrollrommet når flere alarmer og hendelser skal håndteres. Overvåkningsvolumet øker mye hvert år. Gevinsten er bedre trafikk-sikkerhet og framkommelighet på vegnettet. Standardiserte funksjoner, og at utstyret faktisk virker, betyr mye for hvor sikkert og effektivt VTS kan begrense skadeomfang under alvorlige uforutsette hendelser.

6.1 Testing av anlegg

Det er en omfattende prosess å implementere tunneler og andre anlegg i VTS sine styringssystemer. Testprosedyrene fra 2019 beskriver flere trinn:

- FAT – Leverandørens egentest. Leverandør dokumenterer sin egen leveranse.
- EET – entreprenørens egentest
- SAT – (Site Acceptance Test) Byggherrens aksepttest – VTS bistår
- UAT – (User Acceptance Test) Stabilitetstest og opplæring – VTS gjennomfører sin del
- GAT- Garanti Acceptance Test

UAT – Users Acceptance Test

I regimet for sikkerhetsgodkjenning av nye veganlegg har VTS et delansvar for UAT. VTS skal i UAT-perioden gjennomføre opplæring, teste trafikkplaner og andre viktige funksjoner, og vurdere om anlegget er stabilt. UAT-perioden er minimum to uker for rehabiliteringstunneler, og fire uker for nye tunneler. VTS må godkjenne UAT for at tunnelen kan sikkerhetsgodkjennes av Vegdirektoratet før åpning.

Vegtrafikksentralen i Bergen har styring og overvåkning av ca. 250 tunneler. Hvis det oppstår en tunnelbrann samarbeider flere operatører om å håndtere hendelsen. Foto: Jan Arild Lunde.

7. Styrende dokumenter

Disse gjelder per september 2020. Flere håndbøker er under revidering.

- Veglova
- Vegtrafikkloven
- Instruks for Statens vegvesen
- Håndbok R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler
- Håndbok R311 Trafikkstyringssystemer på veg
- Håndbok R611 Trafikkberedskap
- Håndbok R612 Vegmeldingstjenesten
- Tunnelsikkerhetsforskriften
- Testprosedyre FAT, EET, SAT og GAT

Ordforklaring

VTS	Vegtrafikksentralen
Vegeier	Vegeiere brukes i dette dokumentet om rollen både som vegeier og vegforvalter. Eksempel: Nye veier og OPS-selskaper er vegforvaltere på vegne av vegeier Statens vegvesen.
OPS-selskap	Offentlig-privat samarbeid (OPS) er et samarbeid mellom offentlige og private aktører. OPS-selskapet har totalansvaret for arbeidet med vegstrekningen i 20–30 år: fra planlegging til drift og vedlikehold.
Hendelse	En hendelse på VTS defineres som “en hendelse eller situasjon på eller langs vegen, som påvirker trafikkavviklingen og som kan medføre forsinkelser eller en forhøyet ulykkesrisiko” (Kilde: R611 Trafikkberedskap)
Operative oppgaver	Opgaver som krever situasjonsforståelse og evne til rask handling, håndtering og oppfølging.
HBT	Hendelsesbasert toppsystem (HBT) er et system for håndtering av hendelser på Vegtrafikksentralene og skal være trafikkoperatørens primære arbeidsflate. Systemet er under utvikling og skal settes i drift i 2021. HBT erstatter dagens Vegloggen.
VMS	Variable Message Signs – opplysningstavler langs veg
AID	AID (Automatic Incident Detection) = Automatisk hendelsesdeteksjon. Det finnes flere teknologier i bruk; ulike typer kamera, radar, sløyfer etc
ITV	ITV (Independent TeleVision) = Kameraovervåkning

Scada-system	Supervisory Control and Data Acquisition (Overordnet kontroll og datainnsamlingssystem). Trafikkstyringssystem. Vegvokteren (vest og nord), Win CC OA (midt og sør), Siemens (øst)
HMI	HMI (Human-Machine Interface) = Styrebilde. Begrepet brukes innenfor automasjonsfaget om det grafiske brukergrensesnittet for å styre en prosess, f.eks tunnel.
PLS-anlegg/SRO-anlegg	SRO = Styring Regulering og Overvåkning Ordet SRO benyttes om PLS-anlegg (Programmerbar Logisk Styring) med tilhørende IO (Inn/Out) moduler. SRO-anleggene er ofte montert i tilknytning til fordelingstavler i tunneler/veganlegg.
Prosessgrensesnitt	PGS er utarbeidet av Statens vegvesen for plattformuavhengig kommunikasjon mellom «ytre anlegg» og VTS. PGS er en måte å definere hvordan anlegg i vegnettet skal kommunisere med overordna systemer, Scada-system.
Funksjonsbeskrivelse	Deler av styringsfunksjonen i en tunnel omfatter samspill mellom flere objekttyper, ofte kalt «sammensatte funksjoner». Hvordan dette spillet skal være, er nedfelt i en funksjonsbeskrivelse. Eksempel er nødsten-ging/brannventilasjon/skilt/bommer.
Overvåkningsobjekt	På VTS: Et vegobjekt som er tilknyttet overvåkning og/eller styring. For eksempel en tunnel, et skiltanlegg eller ei bru.
Beslutningsstøtte	Gi informasjon og råd til beslutningstakere. F.eks. til byggherre, entreprenør og nødetater.

Statens vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 Lillehammer
Tlf. 22 07 30 00
vegvesen.no

Tryggere, enklere og grønnere reisehverdag